

Fremlagt på møte 17.-18. mars
2015
Styresak [Klikk her for å
skrive inn tekst.](#)
Saknr 14/16828

Forenkling av utmarksforvaltning - hørings svar

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) oppnevnte 7.juli 2014 en faggruppe med mandat å foreslå tiltak for å forenkle utmarksforvaltningen. I følge mandatet skulle faggruppen ta utgangspunkt i regjeringserklæringen fra Sundvolden punkt 8 «Levende lokaldemokrati» med mål om forenkling i forvaltning og saksbehandling for brukerne og tildeling av større ansvar og myndighet til kommunene innen utmarksforvaltningen. Faggruppen har på bakgrunn av dette laget en rapport, som har vært sendt på høring. Opprinnelig høringsfrist var 28. februar, FeFo fikk utsatt høringsfrist til 8. mars.

Formålet med rapporten og høringen er å forenkle den offentlige utmarksforvaltningen. Høringsinstansene blir bedt om å gi synspunkter på positive og negative konsekvenser som forslagene i rapporten kan få. Det er også mulig for høringsinstansene å komme med andre forslag. Finnmarkseiendommen Finnmarkkuopmodat (FeFo) ønsker å gi en uttalelse til de forslagene som vil få konsekvenser for Finnmark.

Utmarksforvaltning griper inn i mange prosesser i samfunnet ved at det ofte er valg mellom nedbygging og båndlegging til planlagt nedbygging, større eller mindre inngripen i bruksmuligheter i form av vern eller bevaring av utmark til bruk for generelt friluftsliv/rekreasjon. De temaene som gruppen har valgt å utelate, strandsonen, rovviltforvaltning og motorferdsel, er alle viktige i forhold til forvaltning av utmarka. Rapporten gir dermed ikke et helhetlig syn på hvordan man kan forenkle utmarksforvaltningen, men viser i tydelighet den fragmenterte tilnærmingen man har til utfordringen.

Direktørens vurdering:

FeFo stiller seg undrende til at Finnmark er utelatt fra rapporten. Forslagene går i hovedsak ut på å samordne offentlig myndighetsutøvelse. Dette vil også gjelde i Finnmark spesielt med tanke på at fylket har svært store utmarksområder og fagfeltet stadig er opp til tema i den offentlige debatten i Finnmark.

Nedenfor er direktørens forslag til innspill og punktene refererer til rapportens forslag.

6.1 Større ansvar og myndighet til kommunene

Det er i utgangspunktet positivt å gi større ansvar og myndighet til kommunene. Dette vil kunne føre til en mer enhetlig forvaltning og kortere saksbehandlingstid. Det vil også forenkle brukernes mulighet til å holde seg orientert med sin sak.

Utfordringer er i hvilken grad kommunene vil prioritere utmarksforvaltning opp mot andre oppgaver kommunen står over for og ressurser og kompetanse som diskuteres i punkt 6.3. I mindre kommuner vil også habilitet og distanse til søker gi utfordringer.

MIK-reformen viste at miljøforvaltning i kommunene blir nedprioritert til fordel for andre oppgaver. FeFo er derfor pessimistisk til konsekvensene av å overføre ytterligere oppgaver til kommunene. Det vil kunne føre til større forskjeller mellom kommuner i forhold til hvordan den enkelte kommunen prioriterer ulike oppgaver. Øremerking av midler vil være en midlertidig løsning slik det var i MIK-reformen.

FeFo er enig i at kommunen kan overta jakt- og fiskeforvaltningen fra fylkeskommunen, under forutsetning av at kommunene får kompetanse og kapasitet på området. I Finnmark vil

FeFo som en stor og kompetent grunneier bidra i et samarbeid med kommunen innen jakt- og fiskeforvaltningen.

Overføring av ansvar fra fylkesmannen til fylkeskommunen har gjort det vanskeligere for brukerne å vite hvor de skal henvende seg. Ved å fordele myndigheten på flere organ har man etter FeFos syn fått uklare roller, lavere prioritering av de aktuelle fagområdene og dårligere kompetanse innenfor det enkelte organ fordi fagmiljø splittes opp og forsvinner. Ved overføring av kompetanse til kommunene vil det være svært viktig å bygge opp et godt fagmiljø hos fortrinnsvis fylkesmannen som kan støtte kommunene.

6.2 Førstelinjeansvar for kommunene

I forhold til forenkling for brukerne er FeFo helt enig i at kommunen er rett organ som førstelinjeinstans. Brukerne får ett kontaktpunkt hos det offentlige å forholde seg til. Kommunen vil selv kunne kontrollere at nødvendige opplysninger er med i søknaden og sende den videre til rette myndigheter og grunneiere. Kommunen vil også kunne vurdere om de skal gjøre ferdig den kommunale behandlingen før videresending eller om kommunens avgjørelse er avhengig av andres beslutninger. Dette vil også kunne korte ned på saksbehandlingstiden og vil kunne spare flere for unødvendig saksbehandling dersom kommunen sier nei.

6.3 Kapasitet og kompetanse i kommunene

Det er en forutsetning at kommunene får tilført kapasitet og kompetanse til å håndtere det økte ansvaret og sørge for at økte ressurser kommer utmarksforvaltningen til gode og ikke havner andre steder. Dersom det ikke blir gjort vil tiltakene trolig føre til forenkling for brukerne eller reduksjon i saksbehandlingstiden, kanskje tvert i mot.

6.4 Utmarksstyrer

FeFo er usikker på om løsningen med utmarksstyrer vil fungere i Finnmark i og med at reindriftsnæring drives i hele fylket. For reindrifta vil det være praktisk umulig å være tilstede i alle utmarksstyrer der de har reindrift, da dette ofte kan strekke seg over flere kommuner. Det vil dermed bli vanskelig å finne en hensiktsmessig inndeling som passer både for reindrift, verneområder og kommuner.

6.5 IKT-løsninger for utmarksforvaltning

FeFo er positiv til en nasjonal portal for utmarksforvaltning. I dag finnes det mye informasjon tilgjengelig på nett men den er spredd på mange steder og det er ikke like lett å finne frem. FeFo foreslår at det opprettes en brukerportal i forbindelse med eksisterende nettsted, for eksempel www.miljokommune.no. Et slikt nettsted bør kunne fungere som et nav og binde sammen alle nettsteder som inneholder relevant og oppdatert informasjon.

6.7 Naturoppsyn

SNO har gjort oppsyn med privatrettslige oppgaver for FeFo helt siden opprettelsen av FeFo som følge av et lovfestet og avtalefestet samarbeid. FeFo har god erfaring med bruk av SNO som oppsyn i denne perioden. SNO opptre profesjonelt og ryddig, og det er en fordel at brukerne har færrest mulig etater/myndigheter å forholde seg til. I FeFo opplever vi at folk kontakter oss for å få vite hvor de skal henvende seg når de ønsker å rapportere forhold de påtreffer i utmarka. Det kan for eksempel være ulovlig motorferdsel, ulovlig fiske, ulovlig byggverk eller veibygging.

En utfordring som FeFo har erfart er knyttet til prioritering av oppgaver og ressursbruk. SNO får pålagt mange arbeidsoppgaver fra ulike oppdragsgivere, og ved en prioritering kan det skje at privatrettslige oppgaver blir nedprioritert. En styrket koordinering av bestillinger fra ulike oppdragsgivere synes derfor hensiktsmessig. Det vil også være behov for forutsigbare rammer i å få klargjort omfanget av de tjenestekjøp/ressurser som kan forventes tilgjengelig ved en eventuell overføring av Fjelltjenesten og Fjellopsynet sine oppgaver til SNO.

Det er viktig at SNO får tilstrekkelig med ressurser til å utføre de oppgaver som blir pålagt på en forsvarlig og tilfredsstillende måte. I dag har ikke kommunene kapasitet til å drive oppsyn blant annet i forbindelse med ulovlig byggverk og veibygging som er et stort problem i deler

av fylket. Kommunene har heller ikke kapasitet til å drive ressurskartlegging. SNO driver i dag med mange forvaltningsoppgaver noe de også vil kunne bidra med overfor kommunen, men det vil være avgjørende at man klargjør i hvor stor grad SNO skal drive med både oppsyn og forvaltningsoppgaver. FeFos erfaring hittil er at kontrolloppgavene er nedprioritert til fordel for ressurovervåkning og forvaltningspregede oppgaver.

FeFo støtter også en sterkere regional organisering, og ser også behov for en regionalisert ledelse slik at man kan prioritere ressurser lokalt etter behov og har nærhet til de som bestiller tjenester fra SNO. FeFo stiller spørsmål om det ikke vil være fornuftig å knytte SNO tettere opp mot Fylkesmannen nettopp for å samordne den offentlige miljøforvaltningen på regionalt nivå.

6.9 Kunnskap om naturressurser

FeFo støtter fullt ut en kartlegging av naturverdier og naturmangfoldet i Norge. Kunnskapsbasert forvaltning blir stadig viktigere, og forutsetningene for å utøve slik forvaltning blir stadig bedre. Som ledd i dette bør arbeidet med nasjonale databaser for innsamling av data som hjortevilt.no, settogskutt.no, honsefugl.nina.no med flere, styrkes.

I forbindelse med reindrifta er det også viktig at reindrifta får kartlagt og prioritert sine områder. I dag opplever reindrifta en fragmentert arealforvaltning. Det er viktig for samfunnet og reindrifta at man får bevart de prioriterte områdene. I dette arbeidet er det viktig å tilgjengeliggjøre best mulige arealbrukskart som viser reindriftas arealbruk. Disse kartene bør være lettere tilgjengelige via offentlige kartløsninger på nett enn de er i dag.

Samordning av all offentlig stedfestet informasjon knyttet til natur og arealbruk bør prioriteres. Det er i dag altfor mange ulike databaser og det krever god innsikt hos saksbehandler i kommunen for å finne fram til relevant kunnskap i en enkelt sak.

FeFo ser det også som viktig å arbeide med ordninger som sikrer at tradisjonskunnskap og tradisjonsbasert utmarksbruk ivaretas og kan videreføres.

6.10 Uskiftet bo og fragmenterte eierforhold

FeFo er enige at problemstillingen tilknyttet uskiftet bo må finne en løsning. Slike eiendommer kan hindre en samfunnsnyttig og rasjonell arealforvaltning, og i verste fall legge hinder for fornuftige utbygginger. Det bør vurderes innført regler slik utvalget foreslår med frist for skifte av eiendom. Det bør også lages regler for gamle uskiftede eiendommer, og man bør vurdere å gå noe lenger enn det som foreslås. Forslaget om at det skal utpekes en representant er bare aktuelt der det er mulig å finne arvinger. I en god del tilfeller er ikke dette mulig. Et alternativ kan være at slike gamle eiendommer som har ligget i uskifte i f.eks. 75-100 år tilbakeføres avgivereiendommen.

FeFo vil også understreke viktigheten av at matrikkelen prioriteres ute i kommunene og av Statens kartverk. Dagens matrikkel er beheftet med en rekke feil og arbeidet med feilretting og ajourføring bør prioriteres høyere enn i dag.

6.11 Mer tydelig og samordnet nasjonal politikk i utmark

Det er svært mange kryssende interesser når det gjelder bruk kontra vern. FeFo er derfor helt enig i at behovet for en nasjonal samordnet politikk på området er stort.

Direktørens innstilling:

Styret legger direktørens forslag til grunn som FeFo sitt høringssvar.ektørens forslag til grunn som FeFo sitt høringssvar.